

Otkrivajući njenu istoriju: Regionalni feministički turistički vodič

Izdanje:

HERA – Asocijacija za zdravstvenu edukaciju i istraživanje
Skoplje, 2026. godina

Autorke/i za lokacije u Tirani

Jonida Sinani, Aleksa Bekteši, Vanesa Čaušaj, Dezime Rindži,
Krista Manaj, Džezide Gurguri, Jurgena Gadža, Adelina Šima

Autorke/i za lokacije u Skoplju

Dragana Zanova, Marija Đorđievska, Katerina Miloševska,
Mila Dimitrovska, Ana Stojanova, Ivona Lazarevska, Mila Ristovska,
Eldar Izberović, Sara Lević, Jana Ivanova, Rita Stojčeska

Autorke/i za lokacije u Beogradu

Ana Trifunović, Ivana Španić, Tamara Radović, Dunja Redzic,
Jovana Božidarević, Anastasija Jelovac, Jovana Milovanović

Mentorke:

Emilija Apostolova – Čalovska
Jelisaveta Blagojević
Erlida Selaj

Autor i narator audio verzije:

Robert Alagjozovski

Grafičko uređenje:

Lektura za makedonski jezik:

Violeta Tančeva – Zlateva

Uvod

Turistički vodič “Otkrivajući njenu istoriju” otvara nove perspektive za razumevanje kulturnog nasleđa kroz priče, doprinose i stvaralaštvo povezano sa ženama koje su ostavile značajan uticaj na društvo. Kroz istoriju, mnoge od ovih priča ostale su na marginama zvaničnih narativa, iako je njihov značaj suštinski za same društvene, kulturne i političke procese. Ovaj vodič ima za cilj da učini vidljivim ove ličnosti, mesta i događaje, prepoznajući ih kao sastavni deo zajedničkog kulturnog nasleđa ovih prostora.

Kroz proces istraživanja, učenja i saradnje, mladi ljudi su, uz mentorstvo ekspertkinja iz Severne Makedonije, Srbije i Albanije, radili na mapiranju i dokumentovanju lokacija povezanih sa ženskim pokretom, kulturnim stvaralaštvom i društvenim promenama. Ove lokacije su deo prošlosti, ali ih posmatramo kao žive prostore sećanja, koji omogućavaju dublje razumevanje uloge i značaja žena u oblikovanju zajednica i samog društva. Na taj način, kroz proces vođen mladima, mladi su istraživali sopstvenu istoriju i kritički pristupili dominantnim istorijskim narativima. Upravo zato, ovaj vodič predstavlja turistički resurs, ali i obrazovni alat za očuvanje i promociju feminističkog kulturnog nasleđa, kao i za razvoj inkluzivnijeg i rodno osetljivog razumevanja istorije.

Vodič je razvijen u okviru projekta „Otkrivajući njenu istoriju: Osnaživanje mladih i očuvanje feminističkog nasleđa”, koji sprovode HERA – Asocijacija za zdravstvenu edukaciju i istraživanje, Centar za populacione politike i održivi razvoj – IPPF Srbija i ACPD Albanija, uz podršku ALDA – Evropska asocijacija za lokalnu demokratiju, u okviru BOOST programa. Projekat ima za cilj da osnaži mlade kao aktivne istraživače i promotere kulturnog nasleđa, doprinoseći većoj vidljivosti ženskih priča i njihovom mestu u javnom i kulturnom prostoru.

HERA – Asocijacija za zdravstvenu edukaciju i istraživanje

Beograd

- > Centar za ženske studije
- > Spomen bista Drage Ljočić
- > Prva ženska gimnazija
- > Kuća Isidore Sekulić
- > Mesto za ljubljenje
- > Ruta protesta 8.mart
- > Galerija Milene Pavlović Barili
- > Kuća Mileve Marić Ajnštajn
- > Mural Mitre Mitrović
- > Spomenik Milunki Savić
- > Skulptura Nadežde Petrović

Centar za ženske studije

Lokacija: Beograd, Srbija
Adresa: Jove Ilića 165

Centar za ženske studije osnovan je 1992. godine, tokom ratova u Jugoslaviji, kao važan prostor feminističke misli u javnoj sferi kojom su dominirali nacionalizam, cenzura, militarizacija i patrijarhalna politika. Kao jedna od najranijih nezavisnih feminističkih akademskih institucija u jugoistočnoj Evropi, stvoren je alternativni intelektualni ambijent za kritičko promišljanje, antimilitaristički dijalog i feministički otpor izvan dominantnih državnih narativa.

Centar je razvio autonoman i interdisciplinarni obrazovni model, organizujući predavanja, seminare i dugoročne programe iz feminističke

teorije, rodni i kvir studija, filozofije i političke misli—često pre nego što su ove oblasti ušle u formalnu akademsku praksu. Njegova biblioteka i arhiva čuvaju oko 8.000 publikacija i obimnu dokumentaciju feminističkog i antiratnog aktivizma od 1990-ih. Važna prekretnica dogodila se 2003. godine, kada su dugogodišnje inicijative doprinele osnivanju Rodnih studija na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu. Danas ostaje živ prostor produkcije feminističkog znanja, međugeneracijskog dijaloga i kulturnog pamćenja, predstavljajući centralnu tačku feminističkog nasleđa u širem balkanskom regionu.

Živa arhiva i feministički prostor, Centar za ženske studije čuva sećanje na otpor, dok istovremeno kontinuirano stvara nova znanja, solidarnost i feminističku političku imaginaciju za buduće generacije i aktivno javno delovanje širom regiona u savremenom društvu.

 PROČITAJ VIŠE

 <https://fjn.unibl.org/sr/konkurs-za-upis-studenta-u-drugom-upisnom-roku/>

 <https://www.zenskestudije.edu.rs>

Spomen bista Drage Ljočić

Lokacija: Beograd, Srbija, plato ispred Medicinskog fakulteta
Adresa: dr Subotića starijeg 8

Draga Ljočić (1855–1926) bila je prva žena-lekar u Srbiji i pionirka u vremenu kada ženama nije bilo dozvoljeno da se bave medicinom. Nakon studija u Cirihi, jednom od retkih univerziteta koji su primali žene, vratila se u Srbiju, gde joj je diploma u početku odbijena isključivo zbog pola. Tek posle dodatnih ispita i upornog insistiranja dobila je pravo na rad, čime je načinila istorijski presedan i otvorila vrata ženama u medicinskoj profesiji. Tokom Srpsko-turskog i Balkanskih ratova aktivno je radila u sanitetskim jedinicama, pružajući pomoć ranjenima na frontu i spajajući lekarski poziv sa humanošću i hrabrošću.

Istovremeno, Draga Ljočić bila je jedna od ključnih figura prvog talasa feminizma u Srbiji, učestvujući u radu ženskih društava i javno se zalažući za obrazovanje devojaka, profesionalnu ravnopravnost i veću ulogu žena u društvu. U znak sećanja na njen doprinos, ispred Medicinskog fakulteta u Beogradu podignuta je spomen-bista. Danas Draga Ljočić simbolizuje profesionalnu emancipaciju žena, medicinsku etiku i rani feministički otpor, a njeno nasleđe zauzima važno mesto u istoriji ženskih prava u Srbiji.

Draga Ljočić je simbol profesionalne emancipacije i prvog talasa feminizma u Srbiji. Kao prva žena-lekar i aktivistkinja, spojila je medicinu, humanost i borbu za ravnopravnost, otvarajući ženama prostor u profesiji, javnom životu i široj društvenoj odgovornosti.

 PROČITAJ VIŠE

 <https://www.istorijskizabavnik.rs/blog/draga-ljocic-prva-srpska-doktorka>

 <https://www.danas.rs/zivot/draga-ljocic-prva-srpska-lekarka/>

Prva ženska gimnazija

Lokacija: Beograd, Srbija
Adresa: Ilije Garašanina 24

Prva ženska gimnazija u Beogradu, osnovana 1905. godine, bila je prva srednja škola u Srbiji namenjena isključivo obrazovanju devojaka i predstavljala je revolucionaran iskorak u društvu u kom je formalno obrazovanje žena bilo ograničeno i društveno obeshrabrivano. Od 1909. godine delovala je kao samostalna Državna prva ženska gimnazija, sa nastavnim planom i programom u potpunosti izjednačenim sa muškim gimnazijama, čime je devojka po prvi put omogućen sistemski i ravnopravan pristup univerzitetskom obrazovanju i akademskim profesijama.

Tokom ratova, političkih promena i društvenih lomova, škola je opstala kao prostor intelektualnog razvoja, solidarnosti i društvenog angažmana, oblikujući generacije žena koje su kasnije imale značajne uloge u nauci, kulturi, obrazovanju i javnom životu. Spajanjem sa Drugom muškom gimnazijom 1953/1954. godine prerasta u Petu beogradsku gimnaziju, ali njeno istorijsko nasleđe ostaje trajni simbol borbe za obrazovnu ravnopravnost, žensku emancipaciju i modernizaciju društva u Srbiji. Danas se sećanje na Prvu žensku gimnaziju čuva kroz zgradu, archive, publikacije i javna sećanja, kao podsetnik na dugotrajnu borbu žena za pravo na znanje, autonomiju i javno delovanje.

 <https://beogradskevesti.info/zgrada-pete-beogradske-gimnazije-prva-zenska-realna-gimnazija/>

Prva ženska gimnazija u Beogradu, osnovana 1905. godine, bila je pionirska institucija ženskog obrazovanja u Srbiji. Omogućila je devojka ravnopravan pristup znanju, univerzitetima i javnom životu, postavši temelj ženske emancipacije i društvene modernizacije.

 PROČITAJ VIŠE

 <https://www.011info.com/upoznai-beograd/peta-beogradska-gimnazija-prva-skola-u-cije-klupe-su-sele-zenskinje>

Kuća Isidore Sekulić

 Lokacija: Beograd, Srbija, Topčider

Kuća Isidore Sekulić u Topčideru jedno je od najznačajnijih mesta ženskog i književnog kulturnog nasleđa u Srbiji. U ovom prostoru Isidora je tokom poslednjih decenija života stvarala zrele eseje, književne kritike i putopise koji su snažno oblikovali srpsku modernističku prozu, estetiku i kulturu 20. veka. Danas kuća ne predstavlja samo arhitektonsko svedočanstvo njenog života, već i simbol ženskog intelektualnog autoriteta u vremenu kada su ženski glasovi bili potiskivani.

Isidora Sekulić (1877–1958), rođena u Mošorinu, školovala se u Budimpešti i usavršavala na

univerzitetima u Berlinu, Londonu i Parizu. Govorila je više jezika, prevodila, intenzivno putovala i održavala bogatu intelektualnu korespondenciju širom Evrope. Njen književni izraz objedinjavao je lirsko i analitičko, a njena dela svrstavaju je među ključne autore srpskog modernizma. Kao prva žena redovna članica Srpske Akademije Nauke i Umetnosti (SANU), Isidora je probila važne institucionalne rodne barijere. Kuća u Topčideru, kao njen lični i radni prostor, danas predstavlja retko sačuvan primer ženskog intelektualnog nasleđa i trajni izvor inspiracije.

Kuća Isidore Sekulić u Topčideru simbol je ženskog intelektualnog autoriteta i književnog modernizma u Srbiji —prostor u kome su nastajala dela koja su, uprkos rodnim barijerama, trajno oblikovala srpsku kulturu 20. veka i otvorila prostor za žensko stvaralaštvo.

 PROČITAJ VIŠE

 <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=155532190>

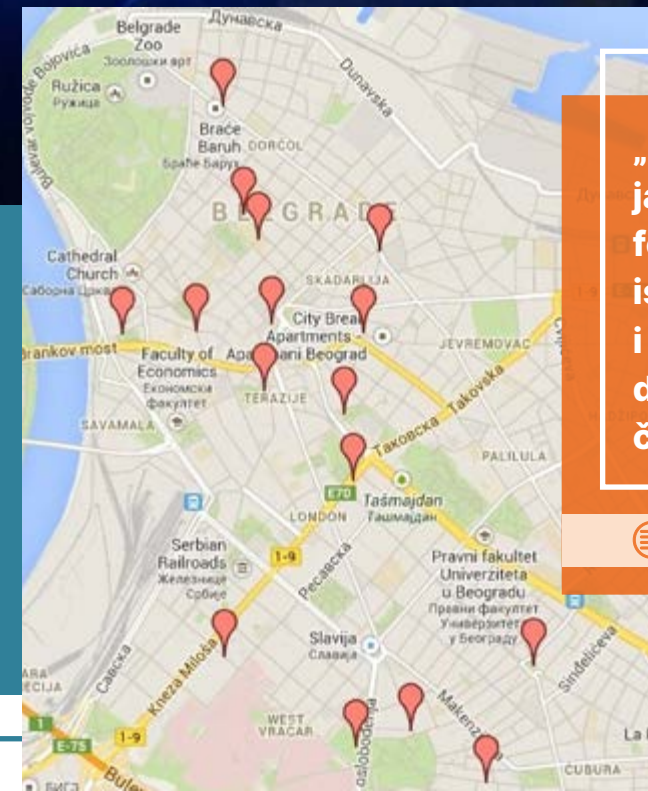
Mesto za ljubljenje

 Lokacija: Beograd, vise lokacija u centru grada

„Mesto za ljubljenje“ je javna umetnička akcija koja se pojavila u Beogradu kao razigrana, ali politički snažna intervencija u svakodnevni gradski prostor. Ove oznake — često u obliku srca ili stilizovane poput zvaničnih gradskih znakova — obeležavaju mesta na kojima su parovi simbolično pozvani da se poljube. Iako nenametljive i duhovite, one nose jasnu feminističku i kvir poruku: pravo na vidljivost ljubavi, bliskosti i nežnosti u javnom prostoru.

„Mesta za ljubljenje“ najčešće se pojavljuju tamo gde su javni izrazi nežnosti, naročito između

istopolnih partnera, izloženi osudi ili neprijateljstvu. Proglašavanjem ovih tačaka „zonama za poljubac“, aktivisti stvaraju prostore prihvatanja usred grada i direktno osporavaju heteronormativne i patrijarhalne norme koje kvir ljubav potiskuju u privatnost. Vremenom su ova mesta postala neformalni orijentiri tokom Prajda, feminističkih šetnji, omladinskih akcija i performansa u javnom prostoru. Kao forma uličnog aktivizma, „Mesto za ljubljenje“ pokazuje kako male umetničke intervencije mogu proizvesti vidljivost, pokrenuti dijalog i graditi solidarnost u savremenom društvu.

„Mesto za ljubljenje“ transformiše javni prostor u zonu inkluzije, radosti i feminističkog otpora. Suprotstavlja se isključivanju kvir odnosa iz javne sfere i stvara simbolični prostor slobode, dijaloga i vidljivosti ljubavi koja je često stigmatizovana.

 PROČITAJ VIŠE

 <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=219865541510562&id=117806405049810&set=a.117953455035105>

Ruta protesta 8.mart

Lokacija: Beograd, Srbija

Trasa: Trg republike → Knez Mihailova → Terazije → Narodna skupština

Ruta protesta 8. marta u Beogradu jedna je od najprepoznatljivijih i najdugovečnijih tradicija feminističkog otpora u Srbiji. Ona nije samo fizička trasa, već živi istorijski koridor ženske borbe, kroz koji ulice svake godine postaju prostor kolektivnog otpora, vidljivosti i solidarnosti. Marš tradicionalno počinje na Trgu republike, prolazi kroz Knez Mihailovu i Terazije, a završava se ispred Narodne skupštine, gde se zahtevi upućuju institucijama moći.

Ovom rutom se maršira više od tri decenije. Tokom 1990-ih, u periodu ratova, nacionalizma i duboke

društvene krize, feminističke organizacije su 8. mart ponovo uspostavile kao dan političkog protesta. U narednim decenijama marš se povezivao sa borbama za radna i socijalna prava, LGBTQ+ ravnopravnost, borbu protiv nasilja i femicida, ekološku pravdu i telesnu autonomiju. Danas marš okuplja hiljade ljudi različitih generacija i identiteta. Parole, bubnjevi i simboli poput ljubicastih marama i imena žrtava femicida pretvaraju grad u prostor sećanja. Ruta 8. marta ostaje ritual feminističkog građanstva i podsetnik na borbu za pravdu, ravnopravnost i dostojanstvo žena.

https://balkaninsight.com/2019/03/08/women-march-for-rights-across-balkans/?utm_source=chatgpt.com

Ruta protesta 8. marta u Beogradu predstavlja živi prostor feminističkog otpora, sećanja i solidarnosti. Kretanjem kroz grad, ona vraća javni prostor ženama, povezuje generacije, artikuliše zahteve i potvrđuje trajnu borbu za pravdu, ravnopravnost i dostojanstvo.

PROČITAJ VIŠE

Galerija Milene Pavlović Barili

Lokacija: Požarevac, Srbija
Adresa: Voje Dulića 14

Milena Pavlović Barili jedna je od najznačajnijih i najinovativnijih umetnica srpske, jugoslovenske i evropske modernističke umetnosti. Rođena u Požarevcu, u srpsko-italijanskoj porodici, odrasla je u kosmopolitskom i kulturno bogatom okruženju koje je snažno oblikovalo njen umetnički senzibilitet. Školovala se u Beogradu i Minhenu, a usavršavala kroz boravke u Rimu, Parizu, Madridu i Londonu, gde je razvila prepoznatljiv umetnički izraz pod uticajem simbolizma, ekspresionizma, metafizičkog slikarstva i ranog nadrealizma.

Njeno stvaralaštvo obuhvata više od 300 slika, a žene u njenim delima prikazane su kao snažna, autonomna i simbolička bića, zbog čega se njen rad često tumači kao suptilna feministička kritika. Uprkos rodnim barijerama, Milena je izgradila međunarodnu karijeru, izlagala širom Evrope i radila kao modna ilustratorka u Njujorku. Iako je preminula u 35. godini, njen opus danas se prepoznaje kao važan deo evropskog modernizma i ženskog umetničkog nasleđa. Galerija Milene Pavlović Barili u Požarevcu čuva i predstavlja njenu ostavštinu, dok savremene izložbe doprinose novim čitanjima njenog rada u 21. veku.

Umetnički put Milene Pavlović Barili svedoči o snazi ženskog stvaralaštva koje je prkosilo rodnim ograničenjima. Kao umetnica modernizma, Milena je zauzela međunarodnu scenu i danas predstavlja ključnu figuru feminističke istorije, umetnosti i kulturnog nasleđa Srbije.

 PROČITAJ VIŠE

 <https://www.politika.rs/sr/clanak/582203/na-danasnji-dan-rodena-je-milena-pavlovic-barili>

 <https://togp.rs/galerija-milene-pavlovic-barili/>

Kuća Mileve Marić Ajnštajn

Lokacija: Novi Sad, Srbija
Adresa: Kisačka ulica br.20

Mileva Marić Ajnštajn (1875–1948) bila je jedna od najdarovitijih žena naučnica svoje generacije, poreklom iz Srbije, u vreme kada je ženama pristup visokom naučnom obrazovanju bio izuzetno redak. Rođena u Titelu, a odrasla u Novom Sadu, od detinjstva je pokazivala izuzetnu nadarenost za matematiku i fiziku. Godine 1896. postala je jedna od prvih žena primljenih na Ciriški politehnički institut (ETH Zürich), u gotovo potpuno muškom akademskom okruženju, gde je razvila blisko intelektualno partnerstvo sa Albertom Ajnštajnom, zasnovano na zajedničkim analizama i razmeni ideja.

Iako njihova prepiska svedoči o saradnji koja je oblikovala Ajnštajnovu rano naučno mišljenje, Milevin sopstveni naučni put bio je ograničen sistemskom rodnom diskriminacijom, institucionalnim preprekama i snažnim društvenim pritiscima. Nakon razlaza sa Ajnštajnom, život je provela u materijalnim teškoćama, ali je ostala upamćena kao žena izuzetne inteligencije, discipline i dostojanstva. Danas se Mileva Marić Ajnštajn prepoznaje kao simbol nevidljivog rada žena u nauci i trajni podsetnik na duboke strukturalne nepravde u istoriji znanja.

Mileva Marić Ajnštajn bila je izuzetno darovita naučnica iz Srbije i snažan simbol nevidljivog doprinosa žena u nauci. Njena životna priča razotkriva duboke rodne barijere akademskog sveta i podseća na doprinos žena koji je decenijama sistemski potiskivan.

 PROČITAJ VIŠE

 <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=146036238>

 <https://aplusme.me/u-novosadskom-muzeju-izlozbon-predstavljen-zivot-i-rad-mileve-maric-ajnstajn/>

Mural Mitre Mitrović

Lokacija: Beograd, Srbija
Adresa: Marsala Birjuzova

Mitra Mitrović (1912–2001) bila je srpska političarka, književnica, feministkinja i antifašistička aktivistkinja čiji je rad značajno oblikovao učešće žena u javnom i političkom životu Jugoslavije. Diplomirala je književnost na Univerzitetu u Beogradu, gde se snažno uključila u levičarske i ženske pokrete i bila jedna od osnivačica feminističkog časopisa *Žena danas*, zalažući se za emancipaciju žena, obrazovanje, radna prava i kulturnu participaciju. Tokom Drugog svetskog rata Mitra je uhapšena i zatvorena u koncentracionom logoru Banjica. Nakon što je preživela zatočeništvo,

priključila se partizanskom pokretu otpora, što je duboko oblikovalo njenu trajnu posvećenost socijalnoj pravdi i ravnopravnosti.

Nakon rata postala je prva žena na funkciji ministarke prosvete u posleratnoj Srbiji, a potom i predsednica Saveta za obrazovanje i kulturu, probijajući rodne barijere u političkom rukovođenju. Mural posvećen Mitri Mitrović u Beogradu, nastao u okviru feminističke ulične umetničke inicijative *Women You (Won't) See in Textbooks*, funkcioniše kao pristupačan javni spomenik, korektiv istorijskog brisanja i feminističke borbe.

Mitra Mitrović simbolizuje spoj feminističke borbe, antifašističkog otpora i političke odgovornosti. Kao pionirka ženskog učešća u vlasti i kulturi, njeno nasleđe podseća da su žene aktivno oblikovale društvene promene, uprkos represiji i istorijskom brisanju.

 PROČITAJ VIŠE

 https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/87/Mitra_Mitrovic.jpg

Spomenik Milunki Savić

Lokacija: Beograd, Srbija,
javni prostor (ugao Meštrovićeve i Ulice Brće Jerkovic)

Spomenik Milunki Savić na Voždovcu predstavlja omaž jednoj od najhrabrijih žena srpske istorije. Milunka Savić (1890–1973), rođena u selu Koprivnica kod Raške, poticala je iz siromašne seoske porodice i sa minimalnim formalnim obrazovanjem stupila je u vojsku tokom Prvog balkanskog rata, prerušivši se u muškarca kako bi se borila umesto svog brata. Kada je otkriveno da je žena, odbila je premeštaj u bolničku službu i insistirala da ostane na frontu. Učestvovala je u Balkanskim ratovima i na najtežim frontovima Prvog svetskog rata. Bila je ranjavana više puta i proglašena najodlikovanijom

ženom ratnicom u istoriji modernog ratovanja. Nakon rata živela je skromno i dugo bila zaboravljena.

Spomenik na Voždovcu predstavlja čin ispravljanja istorijske nepravde i povratak žene junakinje u javni prostor i kolektivno sećanje. Postavljen u gradskom okruženju, funkcioniše kao živo mesto učenja, sećanja i feminističkog promišljanja. Prikazana bez patosa i bez pijedestala, Milunka stoji među ljudima, šaljući snažnu poruku da hrabrost nije izuzetak već dokaz da su rodne granice herojstva istorijski pogrešno postavljene.

 <https://www.planplus.rs/en/magazine/days-of-milunka-savic-tourist-calendar-of-serbia/183>

Spomenik Milunki Savić vraća ženu ratnicu u javni prostor i kolektivno sećanje, ispravljajući istorijsku nepravdu. On svedoči o hrabrosti koja je prkosila rodnim granicama i podseća da su žene bile aktivne učesnice i nositeljke istorije i feminističkog devovanja.

 PROČITAJ VIŠE

 <https://www.info-vizija.com/milunka-savic-prica-o-najodlikovanijoj-zeni-u-istoriji-ratovanja/>

Skulptura Nadežde Petrović

 Lokacija: Beograd, Srbija, Pionirski Park

Skulptura Nadežde Petrović u Pionirskom parku nalazi se u jednom od najznačajnijih političkih i urbanih prostora Beograda, naspram zgrade Skupštine grada u okruženju institucija i memorijalnih mesta posvećenih pretežno muškim istorijskim figurama. Upravo zato njegova lokacija ima snažnu simboliku: žena umetnica postavljena u središte državne memorije, kao korekcija istorijske nevidljivosti žena u javnom prostoru. Skulptura prikazuje Nadeždin odlučni stav koji odražava njen umetnički i aktivistički duh i odbacivanje akademskih ograničenja tog vremena.

Rođena u Čačku 1873. godine, školovala se u Minhenu, izlagala širom Evrope i bila jedna od ključnih figura srpskog modernizma. Tokom Balkanskih ratova i Prvog svetskog rata radila je kao dobrovoljna bolničarka, gde je i preminula 1915. godine. Danas spomenik funkcioniš kao višeslojno nasleđe: umetnički memorijal, feministički marker i podsetnik na žensko učešće u kulturnoj i ratnoj istoriji. Kao takav, on otvara pitanja o kolektivnom pamćenju, reprezentaciji i vidljivosti žena, potvrđujući da se javni prostor može i mora iznova ispisivati ženskim doprinosima.

Spomenik Nadeždi Petrović vraća ženu umetnicu u srce javnog prostora i državne memorije. On ističe njen modernistički i humanitarni doprinos, osporava mušku dominaciju u istorijskom pamćenju i potvrđuje pravo žena na vidljivost, sećanje i kulturno nasleđe danas.

 PROČITAJ VIŠE

 <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=8641574>

 www.hera.org.mk
 [@hera.macedonia](https://www.facebook.com/hera.macedonia)
 [@hera_assoc](https://www.instagram.com/hera_assoc)
 [@heramladi](https://www.instagram.com/heramladi)

 www.acpd.org.al
 [@ACPD Albania](https://www.facebook.com/ACPDAlbania)
 [@acpd.al](https://www.instagram.com/acpd.al)

 www.asocijaciasrh.rs
 [@ippfserbia](https://www.facebook.com/ippfserbia)
 [@center_for_population_policies](https://www.instagram.com/center_for_population_policies)